

Zo ging dat in Binderveld in 1763: de verkoop van de gemeentelijke achtermaat

Rombout Nijssen

Op 2 september 1763 organiseerde notaris Laurens Hubar van Sint-Truiden de openbare verkoop van het nagras van de gemeente Binderveld. In Binderveld had de gemeente immers recht op de tweede snede van het hooigras. Nadat de eigenaars of pachters van de beemden er de eerste snede gemaaid en gehooïd hadden, had de gemeente het recht om het gras dat er daarna weer groeide door de dieren van de inwoners te laten afgrazen of te wachten tot het nagras volgroeïd was en het dan te laten hooïen.

In 1763 werd beslist dat het nagras ten voordele van de gemeentekas verkocht zou worden. De twee burgemeesters van dat jaar, Huijbrecht Willems en Wouter Franssens, hadden op de kasteelkapel van Binderveld en in de naburige dorpen brieven aangeplakt waarop de openbare verkoop op 2 september werd aangekondigd. Bovendien had de bellemans van Sint-Truiden ook daar aangekondigd dat alle geïnteresseerden op 2 september welkom waren in Binderveld om daar mee te bieden of te zien hoe *het gras ofte achtermate* op de gemene broeken in Binderveld verkocht zou worden.

Om negen uur begon de notaris *met luijder stemme* de *conditiens* voor de verkoop voor te lezen. In de eerste plaats werd bekend gemaakt dat er per vijf stuivers gehooïd moest worden (art. 1)¹. Indien twee geïnteresseerden gelijk zouden bieden, en het niet duidelijk zou zijn wie het hoogste bod voor een bepaald perceel had uitgebracht, dan zou dat perceel opnieuw ingezet worden (art. 9). *Vremdelingen*, kopers die niet in Binderveld woonden dus, moesten dadelijk het schrijfgeld en de helft van het bedrag dat zij geboden hadden vereffenen, of iemand met bezittingen in Binderveld zou zich voor hen garant moeten stellen (art. 7). Mocht er na de openbare verkoop en voordat er gehooïd kon worden onverhoopt *eenige schade ofte abues* voorvallen aan de hooilanden, dan moest de koper het daarmee doen, zonder daarvoor nog op een prijsvermindering te mogen rekenen (art. 10).

Voorts was het zo dat iedere koper zijn kavel of kavels volledig betaald moesten hebben voordat hij het gras of hooi mocht wegvoeren. Wie dat toch zou doen, zou *dobbel schrijfgelt* moeten betalen, en zou zich zelfs blootstellen aan gerechtelijke vervolging wegens *attentaet* of diefstal (art. 2). De betalingen zouden in Sint-Truiden moeten gedaan worden, ten kantore van de notaris, die daarvoor *goede ende valide quittantie* zou afleveren (art. 3).

Boven de koopsom zouden de kopers aan de notaris nog een schrijfgeld van 5 oorden per gulden, of 6,025 %, moeten betalen voor de kosten die aan de organisatie van de openbare verkoop te pas waren gekomen (art. 4).

De kopers moesten hun hooi binnen de veertien dagen na de verkoop wegvoeren, *tensij het weder sulcx absolutelijck niet toe en liet*, in welk geval met de dorpsmeesters besproken moest worden hoelang het hooi mocht blijven liggen (art. 5). Wie zijn hooi niet tijdig zou betalen of wegvoeren, verloor daardoor zijn rechten. De gemeente zou het dat hooi dan opnieuw mogen verkopen of het anderszins te gelde maken. Wat het dan meer zou opbrengen, zou ten voordele van de gemeentekas zijn, terwijl een eventuele minderprijs door de oorspronkelijke bieder of zijn garant moest bijgepast worden (art. 8). Nadat het hooi weggevoerd zou zijn, zouden de gemeentenaren van Binderveld daar alsnog hun dieren mogen laten grazen (art. 6).

Nadat hij deze *conditien* had voorgelezen begon de notaris de percelen af te roepen, en konden de geïnteresseerden bieden. In totaal werden er 36 percelen nagras aangeboden, waarvan vijftien in het Helsbroek, elf in het Voorste Broek, vier op land van de kasteelvrouw van Binderveld, twee op land van Peeter Michiels, drie op land van Jan Livesoens, en één op grond van Gaspar Van de Poel. Het nagras op de vijftien percelen in het Helsbroek werd verkocht voor 91 gulden en 10 stuivers, de opbrengst van het Voorste Broek bedroeg 104 gulden en 15 stuivers, en het gras op de overige percelen werd verkocht voor 107 gulden en 10 stuivers. In totaal mochten burgemeesters Willems en Franssens zich dat jaar verheugen in 303 gulden en 15 stuivers extra inkomsten voor de gemeentekas.

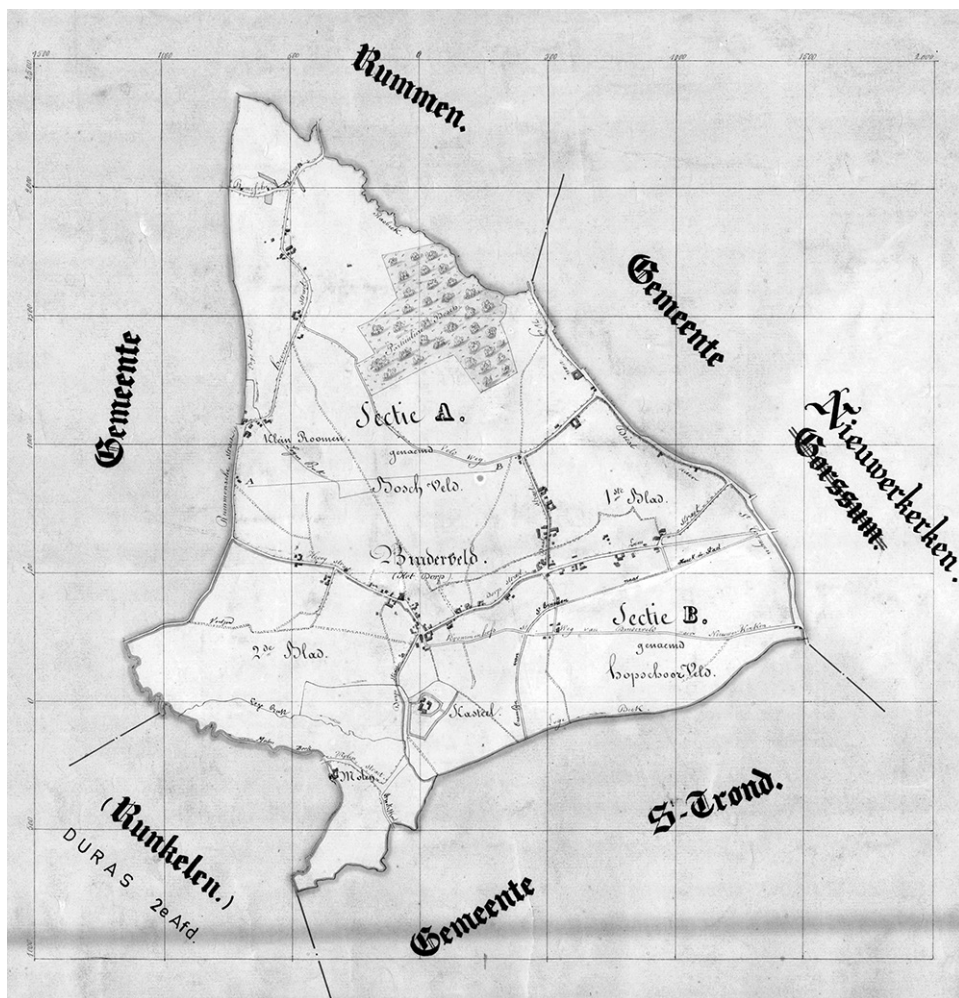
Tekstuitgave: Rijksarchief Hasselt, Verzameling minuten en repertoria van notarissen, nr. 2381

Conditien ende voorwaerden waerop d'eersame Huijbrecht Willems ende Wouter Franssens, moderne dorpmeeesters van Bindervelt, in name hender gemeijnte naer voorgaende affixiens van billetten op de cappelle castrael van dito Bindervelt ende der naestgelegene dorpen, ende publicatie gedaen binnen de stadt St. Truijden door den belleman aldaer, publieckelijck ten meestbiedende met parceelen sullen vercoopen het gras ofte achtermate staende uijtgewassen op henne gemeijne broecken onder dito Bindervelt gelegen ende signantelyck op het Kelsbrouck ende Voorstebrouck.

Eerst is conditie dat nimant sal meugen minder hooghen als met vijff stuijvers Brabants temael.

Twee: geenen cooper en sal meugen eenigh gras van den grondt affvoeren, tensij hij sijnen coop ofte coopen ten vollen betaelt heeft, op poene van attentaet, en op poene van dobbel schrijfgelt te betaelen.

Drij: de betalinge sal moeten geschieden in handen mijns notaris tot St. Truijden alleen,

Oorspronkelijk kadasterplan van Binderveld, 1845. Het Helsbroek loopt langs heel de zuidgrens van het dorp, tegen de grens met Sint-Truiden (St-Trond). Het Voorste Broek is een beemd ten westen van het kasteel.

denwelcken hun daarvan sal leveren goede ende valide quittantie.

Vier: de coopers sullen boven de cooppenningen instantelyck in de selve handen nogh moeten betaelen van iederen gulden ende guldensgelanck van hunnen coop ofte coopen vijff orden, soo voor die billetten, affxiens derselve, opstellen der conditien, vacatiens als andersints, sonder daervoor iet aen de principaele cooppenningen te meugen corten.

Vijff: het gecoght gras sal moeten gemaijet ende van die bempden affgevoert worden inwendigh vierthien daghen, tensij het weder sulcx absolutelijck niet toe en liet, in welcken gevalle de coopers de permissie van langer te blijven sullen moeten van de dorpmeesters becomen.

Ses: het grass afgemaijet ende affgevoert sijnde, sal de paturagie blijven tot profyt ende gebruijck der gemeijntenaeren.

Seven: de vremdelingen sullen moeten voor hunne coopenningen stellen eenen goeden ende suffisanten cautionaris onder dese jurisdictie bedwanckbaer, ofte instantelijck boven het schrijffgelt namptiseren de helsicht van den prijs van hennen coop oft coopen.

Acht: soo wanneer iemand der coopers in faute verbleeff van sijn gecoght gras binnen den gestatueerden tijdt te betaelen, te maijen ende te vervoeren, sal het aen de vercoopers vrij sijn het selven sonder eenige formalitijten van recht te moeten gebruijcken, wederom op een nieff te vercoopen, op alsulcke maniere als sij sullen raetsaem vinden, en wat het meerder sal comen te gelden, sal wesen tot profijt der gemeijnte, en wat minder, sal men op den persoon des coopers, sijnen cautionaris ofte genamptiseerde penningen aequi principaliter et in solidum meugen verhaelen met prompte ende parate executie als voor princepenningen ende gabellen.

Negen: indien in het hooghen eenigh abues voorquamp, ende twee ofte meer het selven parceel pretendeerden, sal men denselven coop weder op een nieff insetten en wat het meerder sal comen te gelden sal wesen tot profijt der gemeijnte.

Thien: sij het saken naer het houden van desen coop eenige schade ofte abues aen het gecoght gras quame voor te vallen, sulcx sal wesen tot laste van den coopere, sonder iet ten dien eijnde te connen corten ofte wederheijsschen.

Op heden desen tweeden septembris des jaers xviic drij en sestigh, ten negen uren 's morgens, dese conditiens door mij ondergescreven notaris in presentie van menighvuldige getuijgen publieckelijck met luijder stemme voorgelesen sijnde, hebben wij beginnen t'exponeren ende aff te roepen, ende is verbleven als volght:

In 't Helsbrouck

<i>n° 1. Roland Van den Bosch</i>	<i>4-05-0</i>
<i>2. Wouter Franssens</i>	<i>5-05-0</i>
<i>3. Guilliam Claes</i>	<i>5-15-0</i>
<i>4. Jan Joris</i>	<i>8-05-0</i>
<i>5. Christaen Christiaens</i>	<i>7-00-0</i>
<i>6. Jan Moors</i>	<i>6-05-0</i>
<i>7. Henrick Smissen</i>	<i>8-05-0</i>
<i>8. Arnold Van Mechelen</i>	<i>5-05-0</i>
<i>9. Gaspar Gubel</i>	<i>6-10-0</i>
<i>10. Peeter Wauters</i>	<i>6-15-0</i>
<i>11. Jan Jacques</i>	<i>7-05-0</i>
<i>12. Jan Jacques</i>	<i>6-00-0</i>
<i>13. Francis Ceux</i>	<i>3-15-0</i>

14. Christiaen Christiaens	4-05-0
15. Gilis Derneven	6-05-0
Voorste Brouck	
n° 1. Herman Thialants	12-00-0
2. Geert Schurmans	11-10-0
3. Cornelis Van Rutten	14-15-0
4. Cornelis Van Rutten	10-00-0
5. Guilliam Roosen	11-15-0
6. Wauter Franssens	8-10-0
7. Joannes Michiels	9-00-0
8. Geert Schurmans	6-10-0
9. Geert Schurmans	7-00-0
10. Wouter Franssens	7-10-0
11. Francois Marguelier	6-05-0
Van mevrouw de Bindervelt	
n° 1. Marten Derneven	9-05-0
2. Gilis Derneven	8-15-0
3. Renier Haijen	10-00-0
4. Arnold Natus	10-00-0
Van Peeter Michiels	
n° 1. Peeter Mellen	6-10-0
2. Pierre Claes	7-00-0
Van Jan Livesoens	
n° 1. Huijbrecht Willems	9-00-0
2. Gaspar Van de Poel	15-10-0
3. Francis Preudhoms	11-00-0
Henri Appeltans een plecke kemp van	
Gaspar Van de Poel	20-10-0
<i>Aldus geexponeert, gehooght ende verbleven op date soo boven ter presentie ende overstaen van de coopers ende menigte andere getuijgen.</i>	
<i>Quod attestor, Laurens Hubar, notarius immatriculatus ad praemissa requisitus in fidem subscripsit.</i>	

- 1 Geldbedragen werden in de achttiende eeuw uitgedrukt in guldens, stuivers en oorden. Een gulden was 20 stuivers waard, en in een stuiver gingen 4 oorden.

Adres van de auteur:
Rijksarchief
Bampslaan 4
3500 Hasselt